

*** תקציר ***

לסקירה המלאה והעדכנית ראה הספר [מבוא למדרשים מאת ענת רייזל](#) בהוצאת מכללת הרצוג - תבונות

מדרש תדשא או ברייתא דרבי פנחס בן יאיר

מדרש תדשא הוא מדרש אגדה ייחודי בסגנונו ובתוכנו, המכיל דרשות על סדר ספרי התורה. המדרש כולל מסורות ייחודיות בנושאים שונים, ביניהם על הקשר שבין בריאת העולם, בריאת האדם ומבנה המשכן.

שם המדרש, ייחוסו זמנו ומקומו

שמות המדרש 'מדרש תדשא' ו'ברייתא דרבי פנחס בן יאיר' נובעים מתחילתו של המדרש. המדרש פותח בפסוק "ויאמר אלהים תדשא הארץ" (בראשית א', יא) וממשיך בדרשה של רבי פנחס בן יאיר, ולכן המדרש יוחס לתנא רבי פנחס בן יאיר. חוקרים שונים¹ הציעו את ר' משה הדרשן בן המאה ה-11 מנרבונא שבדרום צרפת כעורך המדרש, בשל קווי דמיון סגנוניים² ותוכניים בין מדרש תדשא לדרשות שנמסרו משמו של ר' משה הדרשן, ולחיבורים בראשית רבתי ומדרש במדבר רבה, שהם מיסודו של רבי משה הדרשן. אולם, כיום החוקרים סבורים,³ שר' משה הדרשן לא ערך את מדרש תדשא, אלא שמדרש זה היה אחד ממקורותיו של ר' משה הדרשן. בשל כך מציין מ"ד הר כי המדרש לא נערך אחרי שנת 1000.

לשון המדרש

לשונו של המדרש היא עברית, אך היא אינה דומה ללשון מדרשי ארץ ישראל וגם לא ללשון המדרשים המאוחרים. בחיבור יש ביטויים ייחודיים, כגון: 'חג השופרות' במקום ראש השנה ו'תורה' במקום מצווה.

1. למשל א' עפשטיין, ש' בלקין.

2. כמו דרשות מספרים וגימטריות.

3. למשל מ"ד הר, ח' מאק (ח' מאק, מדרש במדבר רבה חלק א: פרשיות במדבר ונשוא: מבוא ודוגמא למהדורה, עבודה לשם קבלת התואר דוקטור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית, ירושלים תשנ"א, עמ' 356-327) וי"מ תא-שמע.

*** תקציר ***

לסקירה המלאה והעדכנית ראה הספר [מבוא למדרשים מאת ענת רייזל](#) בהוצאת מכללת הרצוג - תבונות

